
FEDERALISMIA VASTAAN

„Dielo Naroda“ lehden 7 5. numerossa on julkaistu artikkeli pahanen: „Venäjä alueiden liittona“. Siinä ei ehdoteta sen enempää eikä vähempää kuin Venäjän muuttamista „alueiden liitoksi“, „federatiiviseksi valtioksi“. Kuulkaahan:

„Ottakoon federatiivinen Venäjän valtio eri alueilta (Vähä-Venäjä, Gruusia, Siperia, Turkestan j.n.e.) suvereenisuuden attribuuitit... Mutta antakoon se eri alueille sisäisen suvereenisuuden. Muodostakoon tuleva Perustava kokous Venäjän alueiden liiton“.

Artikkeli pahasen kirjoittaja (Jos. Okulitsh) selittää sanottua seuraavalla tavalla:

„Tulkoon olemaan yhtenäinen Venäjän armeija, yhtenäinen raha, yhtenäinen ulkopoliitikka ja yhtenäinen korkein oikeus. Mutta olkoot yhtenäisen valtion eri alueet vapaita uuden elämän itsenäisessä luomisessa. Kun amerikkalaiset jo vuonna 1776... perustivat liittosopimuksella „Yhdysvallat“, niin emmekö me voi vuonna 1917 perustaa lujaa alueiden liittoa?“

Niin sanoo „Dielo Naroda“.

Ei voida olla myöntämättä, että artikkeli pahanen on monessa suhteessa mielenkiintoinen ja ainakin originelli. Mielenkiintoa herättää myöskin sen perin

juhlallinen ja niinsanoaksemme „manifestimainen“ sävy („tulkoon olemaan“, „olkoot“!).

Kaiken tämän lisäksi on huomautettava, että kokonaisuudessaan se on jokin kummallinen väärinkäsitys, ja tuon väärinkäsityksen pohjana on Pohjois-Amerikan Yhdysvaltojen (sekä myöskin Sveitsin ja Kanadan) valtiojärjestelmän historiasta otettujen tosiasiain ylettömän kevytmielinen käsittely.

Mitä tuo historia meille sanoo?

Vuonna 1776 Yhdysvallat eivät olleet federatio, vaan ne olivat siihen asti riippumattomien siirtokuntien tai valtioiden konfederatio. Oli siis olemassa riippumattomat siirtokunnat, mutta yhteisten etujen puolustamiseksi pääasiassa ulkoisia vihollisia vastaan siirtokunnat solmivat sitten keskenään liiton (**konfederation**) lakkaamatta olemasta täysin riippumattomia valtiyksiköitä. XIX vuosisadan kuusikymmenluvulla tapahtuu murros maan poliittisessa elämässä: pohjoisvaltiot vaativat valtioiden lujempaa poliittista lähentämistä toisiinsa vastoin etelävaltioiden tahtoa, jotka panevat vastalauseensa „sentralismia“ vastaan ja puolustavat vanhaa järjestystä. Puhkeaa „kansalaissota“, jonka tuloksena pohjoisvaltiot saavat yliotteen. Amerikassa perustetaan **federatio**, t.s. sellaisten suvereenisten valtioiden liitto, jotka **jakavat** vallan federatio-(keskus-) hallituksen kanssa. Mutta tuo järjestys kestää verrattain lyhyen ajan. Federatio osoittautuu samanlaiseksi siirtymismuodoksi kuin konfederatiokin. Taistelu valtioiden ja keskushallituksen välillä ei lakkaa, kaksoisvalta muodostuu sietämättömäksi, ja edelleen tapahtuvan kehityksen tuloksena Yhdysvallat muuttuvat federatiosta **uniteettiseksi** (yhdistyneeksi)

valtioksi, jolla on yhtenäiset perustuslailliset säännöt ja näiden sääntöjen sallima valtioiden rajoitettu autonomia (ei valtiollinen, vaan hallinnollis-poliittinen). „Federatio“ nimitys muuttuu Yhdysvaltoihin nähden pelkäksi sanaksi, menneisyyden jätteeksi, joka ei enää pitkään aikaan ole vastannut todellista asiaintilaa.

Samaa on sanottava Sveitsistä ja Kanadasta, joihin mainitun artikkeli pahasen kirjoittaja myöskin viittaa. Samat riippumattomat valtiot (kantonit) historian alussa, sama taistelu niiden liittämiseksi lujemmin yhteen (sota Sonderbundia⁸ vastaan Sveitsissä, englantilaisten taistelu ranskalaisia vastaan Kanadassa), sama federation muuttuminen myöhemmin uniteettiseksi valtioksi.

Mistä sitten nämä tosiasiat puhuvat?

Vain siitä, että Amerikassa samoin kuin myöskin Kanadassa ja Sveitsissä kehitys on tapahtunut riippumattomista alueista niiden federation kautta uniteettiseen valtioon, että kehitys ei tapahdu federatiolle suotuisaan suuntaan, vaan sitä vastaan. Federatio on siirtymismuoto.

Eikä se ole sattuma. Sillä kapitalismin kehityksen korkeimmissa muodoissa ja siihen liittyvä talousalueen puitteiden laajentaminen keskittämispyrkimyksineen ei vaadi federatiivista, vaan uniteettista valtioelämän muotoa.

Me emme voi olla ottamatta huomioon tätä suuntaa, tietysti, elleimme ryhdy kääntämään historian ratasta taaksepäin.

Mutta tästä seuraa, että on typerää pyrkiä Venäjällä federation, jonka itse elämä on tuominut katoamaan.

„Dielo Naroda“ lehti ehdottaa, että Venäjällä tehtäisiin sama koe kuin Yhdysvalloissa tehtiin vuonna 1776. Mutta onko olemassa edes etäistäkään yhtäläisyyttä vuoden 1776 Yhdysvaltojen ja meidän päiviemme Venäjän välillä?

Yhdysvallat olivat silloin sellaisten riippumattomien siirtokuntien yhteenkokoutuma, jotka eivät olleet sidottuja toisiinsa, mutta halusivat tulla sidotuiksi yhteen ainakin konfederatiivisesti. Ja niiden tuo pyrkimys oli täysin ymmärrettävä. Onko nykyinen Venäjä jossain suhteessa samantapainen? Ei tietenkään! Kaikille on selvää, että Venäjän alueet (reunamaat) on sidottu keskus-Venäjäan taloudellisin ja poliittisin sitein, ja mitä demokraattisempi on Venäjä, sitä lujempia tulevat olemaan nämä siteet.

Edelleen. Konfederation tai federation aikaansaamiseksi Amerikassa oli liitettävä yhteen vielä toisiinsa sitomattomat siirtokunnat. Ja se oli Yhdysvaltojen taloudellisen kehityksen etujen mukaista. Mutta Venäjän muuttamiseksi federatioksi pitäisi katkaista jo olevat taloudelliset ja poliittiset siteet, jotka yhdistävät alueita toisiinsa, mikä on kerrassaan typerää ja taantumuksellista.

Lopuksi Amerikka (samoin kuin myöskin Kanada ja Sveitsi) on jakautunut valtioiksi (kantoneiksi) maantieteellisen eikä kansallisen tunnusmerkin mukaan. Siellä valtiot kehittyivät siirtokuntayhteisöistä niiden kansallisesta kokoonpanosta riippumatta. Yhdysvalloissa on useita kymmeniä valtioita, kun taas kansallisia ryhmiä siellä on kaikkiaan 7—8. Sveitsissä on 25 kantonia (aluetta), vaikka kansallisia ryhmiä

siellä on kaikkiaan 3. Venäjällä on toisin. Ne, joita Venäjällä on totuttu nimittämään alueiksi ja jotka kaipaavat sanokaamme autonomiaa (Ukraina, Taka-Kaukaasia, Siperia, Turkestan y.m.), eivät ole pelkkiä Uralin tai Volganvarren tapaisia maantieteellisiä alueita, vaan ne ovat määrättyjä Venäjän kulmakuntia, joissa on vallitsevana määrättyt olot ja määrätty kansallinen (ei venäläinen) väestö. Juuri sen vuoksi valtioiden autonomia (tai federatio) Amerikassa tai Sveitsissä ei ainoastaan ole ratkaisematta kansallisuuskysymystä (eikä se tavoittelekaan sellaista päämäärää!), vaan se ei edes asetakaan sitä. Sitä vastoin Venäjän alueiden autonomiaa (tai federatiota) ehdotetaankin oikeastaan sitä varten, jotta Venäjällä voitaisiin asettaa ja ratkaista kansallisuuskysymys, sillä Venäjän aluejaon perustana on kansallinen tunnusmerkki.

Eikö ole selvää, että vuoden 1776 Yhdysvaltojen ja meidän päiviemme Venäjän rinnastaminen on keino- tekoista ja järjetöntä?

Eikö ole selvää, että federalismi Venäjällä ei ratkaise eikä voi ratkaista kansallisuuskysymystä, että se vain sotkee sitä ja tekee sen pulmallisemmaksi yrittäessään don-quijotemaisesti kääntää historian ratasta taaksepäin?

Ei, ehdotus, että Venäjällä tehtäisiin sama koe kuin Amerikassa tehtiin vuonna 1776, on kerrassaan kelvoton. Puolinainen siirtymismuoto — federatio — ei tyydytä eikä voi tyydyttää demokratian etuja.

Kansallisuuskysymyksen ratkaisun on oltava yhtä elinkykyinen kuin radikaalinen ja lopullinenkin, nimittäin:

1) eroamisoikeus niille Venäjän määrätyillä alueilla asuville kansakunnille, jotka eivät voi eivätkä halua jäädä kokonaisuuden puitteisiin;

2) valtiollinen autonomia yhtenäisen (yhdistyneen) valtion puitteissa yhtenäisine perustuslakisääntöineen niille alueille, joiden erikoisuutena on määrätty kansallinen kokoonpano ja jotka jäävät kokonaisuuden puitteisiin.

Siten ja vain siten on ratkaistava kysymys Venäjän alueista*.

*„Pravda“ № 19,
maaliskuun 28 pnä 1917
Allekirjoitus: K. S t a l i n*

* KIRJOITTAJAN HUOMAUTUS

Tämä artikkeli kuvastaa silloin puolueessamme vallinnutta kielteistä suhdetta federatiiviseen valtiorakenteeseen. Tämä kielteinen suhde valtiofederalismiin tuli ilmaistuksi jyrkimmin Leninin tunnetussa kirjeessä Shaumjanille marraskuussa 1913. „Me“, sanoi Lenin tuossa kirjeessä, „kannatamme demokraattista sentralismia, ehdottomasti. Me vastustamme federatiota... Periaatteessa me vastustamme federatiota — se heikentää taloudellista yhteyttä, se on kelvoton tyyppi yhtä valtiota varten. Haluatko erota? Mene vaikka hiiteen, jos voit katkaista taloudellisen yhteyden, tai oikeammin, jos „yhteiselämän“ rasi-tukset ja kahnaukset ovat sellaisia, että ne pilaavat ja

hävittävät taloudellisen yhteyden. Etkö halua erota? Siinä tapauksessa ole hyvä äläkä päästä minun puolestani, älä luule, että sinulla on „oikeus“ federationiin“ (kts. XVII osa, s. 90).

On kuvaavaa, että puolueen Huhtikuun konferenssissa vuonna 1917⁹ kansallisuuskysymyksestä hyväksytyssä päätöslauselmassa ei kajottu laisinkaan federatiivista valtiorakennetta koskevaan kysymykseen. Päätöslauselmassa puhutaan kansakuntien eroamisioikeudesta, kansallisten alueiden autonomiasta yhtenäisen (uniteettisen) valtion puitteissa ja vihdoin perustuslain säätämisestä kaikkia mahdollisia kansallisuuksien etuoikeuksia vastaan, mutta ei mainita ainoatakaan sanaa federatiivisen valtiorakenteen sallittavuudesta.

Leninin kirjasessa „Valtio ja vallankumous“ (elokuu 1917) puolue ottaa Leninin persoonassa ensimmäisen vakavan askeleen federation sallittavuuden tunnustamiseen „keskitettyyn tasavaltaan“ siirtymisen muotona liittäen kuitenkin tähän tunnustamiseen useita vakavia varauksia.

„Samoin kuin Marx“, sanoo Lenin tuossa kirjassa, „Engels puolustaa proletariaatin ja proletaarisen vallankumouksen näkökannalta demokraattista sentralismia, yhtenäistä ja jakamatonta tasavaltaa. Federatiivista tasavaltaa hän pitää joko poikkeuksena ja kehityksen haittana tai siirtymisenä monarkiasta keskitettyyn tasavaltaan, „edistysaskeleena“ määrättyjen erikoisehtojen vallitessa. Ja näiden erikoisehtojen joukosta työntyy esiin kansallisuuskysymys... Vieläpä Englannissakin, jossa sekä maantieteellisten ehtojen että samakielisyyden ja monien vuosisatojen historian luulisi „tehneen lopun“ kansallisuuskysymyksestä Englannin erinäisissä pienissä osissa, vieläpä sielläkin Engels huomioi sen selvän tosiasian, että kansallisuuskysymyksestä ei ole vielä päästy, jonka vuoksi hän tunnustaa federatiivisen tasavallan „edistys-

askeleeksi". Selvää on, että tässä ei ole jälkeäkään kieltäytymisestä federatiivisen tasavallan puutteellisuuden arvostelusta ja mitä päättävimmistä propagandasta ja taistelusta yhtenäisen, keskitetyn demokraattisen tasavallan puolesta" (kts. XXI osa, s. 419).

Vasta Lokakuun kumouksen jälkeen puolue asettuu lujasti ja määritellysti valtiofederation kannalle esittäen sen omana suunnitelmanaan neuvostotasavaltojen valtiorakenteesta siirtymiskauden ajaksi. Ensi kerran tämä kanta sai ilmaisunsa tunnetussa Leninin kirjoittamassa ja puolueen Keskuskomitean hyväksymässä „Työtätekevän ja riistetyn kansan oikeuksien julistuksessa“ tammikuussa 1918. Tuossa julistuksessa sanottiin: „Venäjän Neuvostotasavalta perustetaan vapaiden kansakuntien vapaan liiton pohjalla kansallisten Neuvostotasavaltojen federationa“ (kts. XXII osa, s. 174).

Virallisesti puolue vahvisti tämän kannan VIII edustajakokouksessaan (vuonna 1919)¹⁰. On tunnettua, että tuossa edustajakokouksessa hyväksyttiin VKP:n ohjelma. Tässä ohjelmassa sanotaan: „Eräänä siirtymismuotona tiellä täydelliseen yhtenäisyyteen puolue esittää neuvostotyypin mukaan järjestäytyneiden valtioiden federatiivisen yhteenliittämisen“ (kts. „VKP:n ohjelma“).

Sellainen on taival, jonka puolue kulki federation kieltämisestä sen tunnustamiseen „eri kansakuntien työtätekevien täydelliseen yhtenäisyyteen johtavana siirtymismuotona“ (kts. Kominternin II kongressin hyväksymät „Teesit kansallisuuskysymyksestä“¹¹).

Tämä puolueemme katsantokantojen kehitys valtiofederatiota koskevassa kysymyksessä on selitettävissä kolmesta syystä johtuneeksi.

Ensinnäkin siitä, että Lokakuun kumouksen aikoihin tultaessa kokonainen joukko Venäjän kansallisuuksia osoittautui olevan todellisuudessa täydellisen eronneisuuden ja toisistaan täydellisen irtaantuneisuuden tilassa, jonka vuoksi federatio oli edistysaskel noiden kansallisuuksien työtätekevien joukkojen hajainaisuudesta niiden lähentymiseen, niiden yhteenliittymiseen.

Toiseksi siitä, että itse federation muodot, jotka hahmottuivat neuvostorakennustyön kulussa, eivät todellisuudessa olleet läheskään niin ristiriitaisia Venäjän kansallisuuksien työtätekevien joukkojen taloudellisen lähentämisen tarkoituksien kanssa kuin miltä se aikaisemmin saattoi tuntua, tai ne eivät olleet lainkaan ristiriidassa noiden tarkoituksien kanssa, kuten käytäntö myöhemmin osoitti.

Kolmanneksi siitä, että kansallisuusliikkeen ominaispaino osoittautui paljon vakavammaksi ja kansakuntien yhteenliittämisen tie paljon monimutkaisemmaksi kuin miltä se saattoi tuntua aikaisemmin, ennen sotaa tai ennen Lokakuun vallankumousta.

J. St.

Joulukuu 1924